

INFORMAȚIA GEOPOLITICĂ – SURSĂ DE DOCUMENTARE A EVENIMENTELOR (DE PE FRONTUL RUSO-UCRAINEAN) ÎN AUDIOVIZUALUL NAȚIONAL

GEOPOLITICAL INFORMATION – SOURCE OF EVENTS’ DOCUMENTATION (ON THE RUSSIAN-UKRAINIAN FRONT) IN NATIONAL AUDIOVISUAL

Mihai LESCU

*doctor habilitat în științe ale comunicării,
conferențiar universitar.
Universitatea de Stat din Moldova*

ORCID: 0000-0001-9837-668
lescumihai@gmail.com

Summary

The front article examines „Geopolitical information as a source of documenting events (from the Russian-Romanian front) in national audiovisual”. In choosing and examining the topic, the author started from the rationale that geopolitics as a science studies the role that geography has on politics, feeds on the reality of social and political phenomena.

In virtue of the purpose and objectives outlined, the author considered it relevant to follow up and examine how the national audiovisual holds the pept of Russian propaganda in the activity of truthful and honest information of the Russian audience about the Russian people and the geopolitical interests of the world’s major powers in our region. In this context, he tried on the basis of the newsletter „Mesager” of the television post Moldova 1, to determine which are the main sources for documenting geopolitical events and those related to the war in our country. Based on the research, the author drew conclusions and recommendations.

Key words: *mass media, geopolitics, audiovisual, geopolitical information, Russian-Ukrainian war, newsletter „Mesager”.*

În alegerea și examinarea temei am pornit de la rațiunea că geopolitica în calitate de știință a studierii rolului pe care geografia îl are asupra politicii, se alimentează din realitatea fenomenelor sociale și politice, caracteristice modului de activitate, manifestare și existență a tuturor statelor lumii. În acest context, geopolitica în interacțiune cu fenomenele sociale și politice, legate de relațiile interstatale pe diferite dimensiuni de colaborare sau confruntare, propun maselor, prioritar prin canalele clasice, dar și cele tehnologice, informații geopolitice, care, potrivit afirmației omului de știință francez Yves Lacoste, fondatorul primei reviste de geopolitică și geostrategie „Herodot”, au origine/proveniență nu numai internațională și regională, dar și locală. Or, în linii generale, cum remarcă specialiștii, sarcina pe care și-o asumă componentele specializate ale

geopoliticii este de a interpreta fenomenele și conținuturile evenimentțiale din lumea contemporană în conexiunile lor multiple (activitate diplomatică și relații internaționale, concurență economică, probleme geostrategice sau militare ș.a.), cu interesele centrelor de putere [7], mai mari sau mai mici, inclusiv și în materie de război și pace în lume, pe un continent sau în context regional.

La ora actuală, regiunea în care își află locația Republica Moldova este una instabilă din punct de vedere politic, militar și economic. Cauza principală, care a bulversat viața pașnică a trăitorilor țărilor din acest spațiu ex-sovietic este războiul de ocupație dezlănțuit de către Federația Rusă împotriva Ucrainei la 24 februarie 2022. Pe această cale Kremlinul urmărește scopul de a recroi harta geopolitică a Europei și de a reanima URSS-ul.

Pentru materializarea scopurilor sale, Rusia folosește pe lângă războiul activ, care pare să nu aibă sfârșit, și războiul mediatic, soldat cu propaganda, dezinformarea și promovarea știrilor false. Aceste acțiuni sunt îndreptate asupra oamenilor/cetățenilor din țările vecine cu Ucraina, inclusiv și celor din Republica Moldova.

În virtutea celor expuse mai sus este relevant de a urmări și examina cum audiovizualul național, ca una din cele mai autoritare surse mediatice de la noi, ține piept propagandei rusești în activitatea de informare veridică și onestă a auditoriului său despre războiul ruso-ucrainean și interesele geopolitice ale țărilor mari ale lumii în regiunea noastră. Tot în acest context am încercat, în baza buletinului de știri „Mesager” a postului televizat Moldova 1, să determinăm care sunt sursele principale privind documentarea evenimentelor geopolitice și a celor legate de războiul de la hotarele țării noastre.

La elaborarea studiului în cauză m-am bazat pe viziunile academice ale specialiștilor din domeniul geopolitic și cel al comunicării mediatice, având prioritar în calcul rostul și rolul informației geopolitice în reflectarea și interpretarea evenimentelor ce țin de războiul de ocupație dezlănțuit de Rusia împotriva Ucrainei.

Astăzi, amintindu-ne de evenimentele care au precedat invazia militară mișească a Federației Ruse asupra Ucrainei, urmează să fim de acord cu decizia Radei de la Kiev, care a decretat ziua de 20 februarie 2014 ca fiind data în care a început războiul ruso-ucrainean și prima încălcare de către forțele armate rusești a regulilor de circulație convenite oficial în Crimeea [9].

Însă ocuparea, în a doua jumătate a lunii februarie 2014, de către Rusia a Republicii Autonome Ucrainene Crimeea și a orașului Sevastopol nu a dus atunci la vărsări de sânge. Prea-poate că anume „ușurința” cu care „lumea rusă” ș-a „căpătuit” la acel moment cu peninsula Crimeea, a servit pentru apologetii naționalismului imperial rusesc imbold de a dezlănțui în aprilie, același an, primele lupte intense în Donbas, instigate de trupe neregulate rusești, delegate de statul rus să invadeze Ucraina continentală [5].

Oricum, ruptul Crimeii de către Federația Rusă, urmat de luptele ce s-au dat pentru Donețk și Lugansk nici pe departe nu pot fi comparate cu dezastrul și atrocitățile pe care le-a adus cu sine așa-numita „operațiune specială de demilitarizare și denazificare” a Ucrainei, pornită de Federația Rusă la 24 februarie 2022. „Invazia Federației Ruse în Ucraina tinde să devină cel mai important conflict militar după cel de-al Doilea Război Mondial”. [2].

Anume împrejurările, menționate mai sus, m-au determinat să investighez modul cum mass-media de la noi a reflectat și comentat evenimentele, faptele și întâmplările

din primele zile de război, interesul pentru temă conducându-mă, pe parcurs, către o analiză comparativă multiaspectuală în această privință. Provocarea în acest context, după cum menționează specialiștii, ține și de „poziția ostilă a Rusiei care continuă să își orchestreze acțiunile de politică externă utilizând în același timp acțiuni de hard power prin intensificarea acțiunilor militare în Ucraina dar și soft power prin menținerea influenței în zonă făcând uz de mijlocele de propagandă și fake news prin regimurile separatiste din zonele controlate. În acest fel asigurându-și un spațiu de manevră coercitivă asupra guvernelor din zona est-europeană cum este și în cazul Republicii Moldova. [1].

Drept obiect de studiu mi-a servit buletinul de știri „Mesager”, (ora 21:00, durata de emisie anunțată-30 min.), al postului televizat Moldova 1, Instituția Publică Națională a Audiovizualului (IPNA) „Teleradio-Moldova”. În corespundere cu scopul trasat, au fost examinate, începând cu prima zi de război, cu interval de o zi, cinci buletine informativ-ve. Astfel, buletinele de știri examinate au fost, respectiv, cele din 24, 26 ,28 februarie și 2 și 4 martie , anul 2022. Aceleași buletine de știri „Mesager”, din zilele menționate *supra*, au fost selectate pentru investigație și în anii 2023-2025. În acest context, au fost vizionate și audiate cap-coadă 20 de buletine de știri cu o durată totală de expunere de 780 min., sau 13 ore.

Buletinele de știri, găzduite de „Mesager” în perioada de referință, au fost examinate sub mai multe criterii. În numărul celor care au stat la baza cercetării se înscriu: - modul de abordare a conținuturilor la tema examinată; - sursele de informare de bază ale jurnaliștilor și instituției media privind evenimentele despre războiul; - durata/timpul de expunere a conținuturilor la tema investigată; - respectarea specificului de gen jurnalistic în tratarea subiectelor legate de război; - dinamica editării materialelor pe teme geopolitice și despre război ; - frecvența mediatizării în perioada de referință a unora teme despre război și pace, care au devenit indispensabile/tradiționale pentru buletinele de știri în tratarea și interpretarea evenimentelor de pe front.

Analiza întreprinsă ne dă temei să afirmăm că în perioada de referință jurnaliștii de la „Mesager”, Moldova 1, pe parcursul celor aproape patru ani de când Federația Rusă a invadat Ucraina, au acordat permanent atenție reflectării operative și veridice a evenimentelor și faptelor, care s-au derulat/produs pe front. Astfel, în perioada de referință în cele 20 de buletine de știri informația geopolitică, preponderent cea evenimentială privind războiul de la hotarele țării noastre, a constituit 53,3%. Dacă luăm în calcul că în analiza întreprinsă am făcut excepție de unele materiale (cca 2 % de știri, tot de această speță, dar care nu se înscriu la tematica noastră), constatăm că informația pe teme geopolitice predomină în buletinele de știri ale „Mesager”- ului.

Contrar faptului că actualmente în privința antrenării mass-mediei în elucidarea conflictelor și a evenimentelor de pe front, părerile jurnaliștilor și a specialiștilor în materie sunt împărțite: în timp ce unii „consideră mass-media un instrument de război”, alții încurajează „mass-media care luptă în războiul informațional” [8], subliniem faptul că echipa „Mesager”-ului face dovada unui colectiv de jurnaliști profesioniști, care manifestă responsabilitate și echilibru în alegerea surselor de informare și în tratarea subiectelor legate de războiul ruso-ucrainean. Redactorii, corespondenții și comentatorii de la „Mesager” au demonstrat în timp că lor le este străină propaganda de război impusă în regiunea noastră de agențiile de presă, instituțiile mediatice din Federația Rusă. În

procesul de lucru asupra subiectelor la temă, jurnaliștii nu se dedau influenței partizane și patriotarde de moment, nu se entuziasmează gratuit de faptele și materialele vidio ce le stau mărturie privind starea de pe front, ci construiesc un tablou integru (cu bune și rele), chemat să înfățișeze telespectatorilor fidel și veridic, zi de zi, calvarul războiului de la hotarele țării noastre.

Referitor la sursele de informare, exploatate pentru elucidarea evenimentelor la temă, putem menționa faptul că cca jumătate din materialele audio-video legate de război, sunt produse originale, realizate de corespondenții, cameramanii și redactorii „Mesager”-ului. Acesta și din motivul că în primele zile de invazie a Rusiei asupra Ucrainei, unul din subiectele care făcea în buletinele de știri concurență stării de pe câmpul de luptă era cel legat de problematica refugiaților. Or, toate noutățile, reportajele și interviurile privind condițiile stării de criză din țară, alături de care erau inserate și declarațiile reprezentanților structurilor decizionale, ale serviciilor de grăniceri, dar și ale voluntarilor –studenți și elevi, oameni de bună credință, care s-au implicat în acțiunile de acordare a ajutorului celor care se refugiau din calea războiului, erau și sunt creațiile echipei „Mesager”-ului, publicate sistematic în buletinele de știri cu genericul „Stop war!” / „Opriți războiul!”. Tot așa ca și produsele informative chemate să documenteze atmosfera de la centrele de plasament ale refugiaților, unde numărul lor creștea vertiginos în primele zile de război de la oră la oră.

Ca și toată lumea și jurnaliștii de la „Mesager” au fost luați prin surprindere de avalanșa evenimentelor care sau iscat în urma dezlănțuirii războiului. Marea majoritate a faptelor și întâmplărilor se cereau interpretate și explicate pentru telespectatori, ca ei să cunoască starea reală a lucrurilor și pentru a asigura pacea și liniștea socială.

Noile împrejurări în care își desfășurau activitatea știriștii solicitau din partea lor nu numai profesionalism și dibăcie în trierea faptelor și evenimentelor, dar și dăruire de sine și operativitate, de care jurnaliștii au dat dovadă cu prisosință. Tot în acest context, de rând cu informarea apăruse necesitatea comentării și explicării anumitor situații și întâmplări. Problema în cauză a fost soluționată prin invitarea în cadrul programului a comentatorilor politici, pe teme militare, internaționale sau economice. Avalanșa de evenimente și informații pe teme geopolitice a impus extinderea timpului de emisie a „Mesager”-ului. În pofida faptului că tradițional buletinul de știri are prevăzute 30 de minute, cel pus pe post în prima zi de război (24 februarie, 2022) cu denumirea ”O zi neagră pentru Ucraina”, a avut o durată de peste 45 de minute, iar în zilele următoare (26 și 28 februarie) , timpul de emisie al „Mesager”-ului a fost dublat, ajungând, respectiv, la 61 și 60 de minute. Astfel, în perioada de examinare: 24 februarie – 04 martie 2022, „Mesager”-ul a găzduit un număr record de știri, reportaje, interviuri, relatări și comentarii pe teme geopolitice. Cele 139 de subiecte la temă au cunoscut o durată de expunere de 240 min. Remarcăm faptul că în perioada de analiză la care ne referim a anul 2022, au fost puse pe post cu 20 de materiale mai multe, față de numărul total al celor publicate în zilele respective de examinare din următorii trei ani 2023-2025.

Războiul Rusiei împotriva Ucraina a deschis o noua pagina de colaborare dintre UE – Ucraina, Republica Moldova și Georgia. La 28 februarie 2022, președintele ucrainean Volodimir Zelenski pe fondul invaziei militare a Rusiei asupra țării sale, a semnat cererea de aderare a Ucrainei la Uniunea Europeană. Exemplul lui la 3 martie a fost urmat

de Republica Moldova și Georgia. Iar de acum la 23 iunie 2022, Consiliul European a acordat Ucrainei și Republicii Moldova statutul de țară candidată la UE. După acordarea țării noastre a statutului de țară-candidată la UE, tema în cauză a devenit una dominantă pentru jurnaliștii „Mesager”-ului, pe parcurs fiind transmise mesaje puternice politice și geopolitice de susținere pentru Ucraina și Moldova din partea Uniunii Europene și Statelor Unite. Erau mesaje de încurajare și reziliență în lupta împotriva agresiunii ruse și de continuarea, de către ambele țări, a drumului european.

Dacă acceptăm opinia enunțată de specialiști că schimbările majore ale spațiului informațional țin de „modificările masive și de impact prin care se efectuează comunicarea de masă” [3], putem afirma cu toată certitudinea că audiovizualul de mult timp a luat-o înaintea presei tipărite, devenind pentru arealul moldovenesc cea mai autoritară și cea mai populară sursă de informare. Astfel, pentru a se menține în continuare pe firul respectului public, jurnaliștii „Mesager”-ului urmează să manifeste interes deosebit și față de sursele cu care lucrează pentru a propune telespectatorilor informație „nealterată”, inclusiv și despre războiul ruso-ucrainean, față de care majoritatea populației din Republica Moldova manifestă un mare interes. Așa stând lucrurile, în centrul preocupărilor noastre a fost și cercetarea surselor, exploatate de către cei de la „Mesager” pentru elaborarea produselor evenimentiale despre război.

Inițial știriștii de la „Mesager” puneau accentul pe producția proprie, dar războiul nu înseamnă numai refugiații cu întreg conglomeratul lor de probleme, chiar dacă experiența altor state privind războaiele ne convinge de faptul că atunci când într-o țară vecină se produc operațiuni militare, nu poate fi liniște în statele vecine, cel puțin din cauza fluxului de refugiați. Războiul, pentru a se face cunoscut în plenitudinea sa necesită prezența jurnaliștilor în proximitatea zonelor unde au loc confruntările, presupune dialog cu comandanții și militarii antrenați în luptă, toate acestea fiind legate nu numai de curaj și eroism, dar și de riscul cu propria viață. Da, avem exemple de deplasări sporadice ale jurnaliștilor de la noi, în temei din domeniul audiovizualului, care s-au deplasat în zonele de mare risc, în perioada care s-a scurs de la începutul războiului ruso-ucrainean, dar, din păcate, la aproape patru ani de la inițierea lui, nu avem nici un corespondent militari/de război în vârtoarea evenimentelor, pe câmpul de luptă. Din datele pe care le deținem, corespondenți militari pe frontul rus-ucrainean nu au nici instituțiile media din România. În zonele active ale războiului de la hotarele țării noastre au reprezentanți doar instituțiile media din statele UE, din Marea Britanie și SUA, dar și cele din partea țării-agresoare-Federația Rusă. Astfel, jurnaliștii de la „Mesager”, ca și alte instituții media de la noi, sunt mai mult antrenați în trierea surselor străine, pentru ei expresia „sursă demnă de încredere” căpătând nu numai conotație morală, dar și vitală în scopul informării corecte și operative a telespectatorilor care vor să cunoască starea reală de pe front.

Rămânând la capitolul surselor, putem spune că cele „demne de încredere”, din care se informează și adună secvențe video și știriștii „Mesager”-ului, sunt: paginile oficiale ale instituțiilor de stat din Ucraina; paginile oficiale ale instituțiilor internaționale relevante; instituții internaționale de presă; instituțiile de presă independente și credibile ș.a.

Remarcăm faptul, că un rol important în reflectarea corectă și onestă a evenimentelor legate de războiul ruso-ucrainean de către audiovizualul din țară a revenit, chiar din primele zile ale agresiunii militare rusești, Consiliului Audiovizualului (CA), care siste-

matic monitoriza activitatea în domeniu. Astfel, în urma monitorizării în 2022 de către CA a 19 servicii media audiovizuale „privind reflectarea agresiunii militare a Federației Ruse împotriva Ucrainei, au fost sancționate nouă servicii media: șapte posturi TV și două Radio. Dintre acestea, NTV Moldova, Primul în Moldova, RTR Moldova, Orhei TV, TV6 nu au asigurat informarea corectă, încălcând principiile bunei credințe, imparțialității, echilibrului de opinii, separării faptelor de opinii”. În mod particular, acestea au prezentat într-o lumină extrem de negativă statul ucrainean, respectiv – în lumină pozitivă conducerea rusă, iar „o parte din ele au omis din buletinele de știri mersul războiului. În urma monitorizărilor, CA a aplicat 65 de sancțiuni: 25 de amenzi și 40 de avertizări publice, suma totală a amenzilor fiind de 213 000 de lei. Posturile Jurnal TV și PRO TV Chișinău au fost avertizate pentru documentare insuficientă” [4].

În contextul războiului, CA a mai inițiat, din oficiu, controlul privind corectitudinea reflectării subiectelor ce țin de tema refugiaților, decizia de interzicere a simbolurilor ce ilustrează și justifică agresiunea militară, precum și o serie de alte evenimente de însemnătate social-politică. Acțiunile în cauză au influențat benefic activitatea serviciilor media private, dar și a audiovizualului național.

În ultimul timp procesele care au loc în spațiul de conflict militar, ca și în spațiul de interes social-politic, mizează tot mai mult pe mass-media, care asistată de tehnologiile moderne deschide noi și noi perspective de mediatizare a evenimentelor. Specialiștii în materie recunosc acest fapt, accentuând că de cele mai multe ori mass-media se implică activ în fazele cele mai fierbinți ale conflictelor militare și a războaielor. Din aceste motive și apar dificultățile din partea mass-mediei în ce privește gestionarea fluxului de informații și percepția publică asupra evenimentelor relatate, fapt ce duce la „o tensiune între misiunea jurnaliștilor și cea militară”, determinate de „scopurile evidente ale mass-mediei imparțiale și echilibrate și obiectivele militare ale uneia dintre părțile implicate în conflict” [6].

Aspectele evidențiate *supra*, le descoperim și în reflectarea războiului ruso-ucrainean de către jurnaliștii de la „Mesager”. Faza inițială a războiului, una din cele mai fierbinți nu numai din punct de vedere militar, dar și politic, și diplomatic, a fost mediatizată mult mai intens, decât perioada din următorii ani. Pentru exemplificare vom lua drept punct de pornire cea de a treia zi de război, 26 februarie 2022, ulterior examinând cum tot la această dată au fost reflectate subiectele la temă și în anii 2023-2025. Astfel la 26 februarie 2022 cele 28 de subiecte despre război au cunoscut o proiecție de cca 60 de minute, iar în următorii trei ani, tot la 26 februarie*, au fost realizate și puse pe post, respectiv: 5 subiecte /6 min.; 6 subiecte/7 min. și 5 subiecte/7 min. din media de 31 de minute a duratei de difuzare a „Mesager”-ului. (* Din motive tehnice, pentru anul 2025 a fost examinat buletinul de știri din 27 februarie).

Metamorfozele, care au intervenit în acești aproape patru ani în reflectarea războiului ruso-ucrainean le putem sesiza și în urma examinării temelor-fanion, care au dominat într-o perioadă sau alta grila de emisie a „Mesager”-ului.

În baza investigației întreprinse, dar și a posturii de telespectator, după noi, temele dominante din 2022, primul an de război, au fost : 1. *Situația la zi de pe front și destrămarea mitului: „armata rusă - a doua armată din lume”*. Dezastrul aduse de cotropitori poporului ucrainean, rezistența opusă de armata ucraineană și actele de eroism ale apără-

torilor. 2. *Solidaritatea reprezentanților instituțiilor internaționale și europene, a conducătorilor de state din lume cu poporul ucrainean.* Susținerea morală și militară acordată Ucrainei de către structurile internaționale și europene, în mod special de către NATO, UE, SUA, Marea Britanie, Germania și Franța. 3. *Refugiații ucraineni în țara noastră și „descoperirea” Moldovei de către mulți trăitori ai planetei: „Țară mică, cu inimă mare!”.* ONU: „O țară de trei milioane a adăpostit aproape un milion de refugiați”. Ajustorul moral și material acordat țării noastre pentru a face față fluxului enorm de refugiați. 4. *Negocieri de pace.* Impunerea Ucrainei din partea agresorului a unor condiții „soră cu capitularea”. Pledarea comunității internaționale pentru o pace „dreaptă” pentru Ucraina. 5. *Republica Moldova și Ucraina - la „pachet” - în Uniunea Europeană.* Depunerea cererilor de aderare la UE de către Ucraina, Moldova și Georgia. Acceptarea de către Consiliul European a statutului de țară candidat pentru Republica Moldova și Ucraina.

În raport cu anul 2022, în 2025, anul al patrulea de război, în opinia noastră, cele mai mediatizate teme în buletinele de știri ale „Mesager”-ului au fost : 1. *Mersul războiului.* Bombardarea masivă a bazei energetice a Ucrainei de către invadatori și contramăsurile întreprinse de serviciile speciale și militarii ucraineni în privința nimicirii rafinăriilor petroliere ale Rusiei și instituirea de embargouri și sancțiuni în domeniul comerțului tenebru cu petrol. 2. *Statele Unite ale Americii abandonează Ucraina.* Schimb dur de replici între D. Trump, președintele SUA și V. Zelenski, președintele Ucrainei, în cadrul negocierilor de pace. Negocieri de dragul negocierilor: D. Trump se întâlnește cu V. Zelenski, discutând la telefon cu V. Putin. Problema cedării teritoriilor din Donbas nu-i rezolvată și nici nu va fi. 3. *„Coalitia celor Dispuși” (Coalition of the Willing), și garanțiile de securitate pentru Ucraina.* Angajamente obligatorii de a sprijini Ucraina, elaborate de „Coalitia celor Dispuși”. Ajutor militar Ucrainei din partea UE în sumă de 90 de miliarde de euro pentru perioada 2026-2027. 4. *Nenumărate pachete de sancțiuni, impus Rusiei ca agresor.* Sancțiuni majore, impuse companiilor rusești de petrol „Lukoil” și „Rosneft”. Arestarea de către SUA a petrolierelor rusești, implicate în comerțul ilegal/tenebru. 5. *Integrarea europeană a Republicii Moldova și a Ucrainei.* Ambiția ambelor țări de a se menține pe firamentul integrării la „pachet”. Ungaria, buturuga mică în calea aderării la UE a Ucrainei. Deschiderea negocierilor de aderare la UE pentru Republica Moldova și Ucraina.

Concluzii

În contextul conflictelor și a războaielor actuale mass-media a încetat să mai fie un observator periferic și pasiv al evenimentelor, ci s-a transformat în participant activ a confruntărilor militare. Aceasta și pentru faptul că evenimentele și procesele care au loc în zonele de conflict militar mizează tot mai mult pe mass-media, care asistată de tehnologiile moderne deschide noi și noi perspective de interpretare și explicare a tot ce se întâmplă într-un spațiu geopolitic. Pe această cale informația geopolitică, adunată din spații geopolitice locale, regionale sau continentale devine o resursă esențială în interpretarea și documentarea evenimentelor.

Rolul său specific îl are informația geopolitică și în buletinele de știri ale „Mesager”-ului, unde în ce privește informarea și documentarea evenimentelor legate de războiul ruso-ucrainean, după cum demonstrează investigația întreprinsă, îi revine mai bine de jumătate din volumul total de informație inclusă în grila de emisie. În procesul elabo-

rării buletinelor de știri jurnaliștii acordă atenție sporită trierii surselor de informație, în scopul propunerii telespectatorilor secvențe video și imagini, știri, reportaje, interviuri și comentarii actuale și obiective despre evenimentele de pe câmpul de luptă, despre soarta refugiaților, despre tragediile pe care le-a adus cu sine războiul dezlănțuit de Rusia contra Ucrainei. Documentarea plenară a materialelor contribuie nu numai la informarea auditoriului, dar și la înțelegerea dinamicii desfășurării tuturor evenimentelor legate de războiul ruso-ucrainean, care a devenit unul de vocație geopolitică internațională.

Oricum, loc pentru mai bine există și în reflectarea războiului de la hotarele țării noastre. Din aceste considerente venim cu sugestii în adresa realizatorilor „Mesager”-ului. În opinia noastră, practica invitării în cadrul emisiunii a comentatorilor pentru explicarea și interpretarea unor evenimente de importanță majoră legate de război, abandonată în ultimul timp, urmează a fi readusă la realitate. În contextul comentariilor specialiștilor ar trebui să fie folosite *hărți interactive*, care să demonstreze vizual dinamica conflictului și evoluția frontului, ca publicul să înțeleagă mai bine situației de pe teren. Drept exemplu în această privință pot servi buletinele de știri ale posturilor tv „Digi 24” (România) și „Freedom” (Ucraina). Știriștii urmează să fie mai atenți la imaginile de arhivă (despre război), de care fac uz zile la rând, fapt ce știrbește din actualitatea și credibilitatea informării aduse la cunoștința telespectatorilor.

Referințe bibliografice:

1. Arnăuț, N. *Influențele războiului ruso-ucrainean asupra procesului de integrare europeană a Republicii Moldova*. Disponibil: <https://lidmoldova.org/2022/11/01/influentele-razboiului-ruso-ucrainean-asupra-procesului-de-integrare-europeana-a-republicii-moldova/> (accesat 20.12.2025).
2. Cebotari, S. Impactul războiului ruso-ucrainean asupra relațiilor internaționale. In: *Moldoscopy (Probleme de analiză politică)*, 2022, nr. 1 (96), pp. 65-78. ISSN 1812-2566.
3. Chifu, Iu. *Caracteristicile războaielor secolului 21*. Disponibil: <https://adevarul.ro/blogurile-adevarul/caracteristicile-razboaielor-secolului-21-1788553.html> (accesat 26.12.2025).
4. *De la începutul războiului ruso-ucrainean Consiliul Audiovizualului a aplicat amenzi în sumă de 213 000 de lei pentru modalitatea de reflectare a invaziei*. Disponibil: <https://gazetadechisinau.md/2023/02/24/de-la-inceputul-razboiului-ruso-ucrainean-consiliul-audiovizualului-a-aplicat-amenzi-in-suma-de-213-000-de-lei-pentru-modalitatea-de-reflectare-a-invaziei/> (accesat 26.12.2025).
5. Hauter, J. Delegated Interstate War: Introducing an Addition to Armed Conflict Typologies. In: *Journal of Strategic Security*, vol. I, nr. 1, Ed. 12, nr. 4 (2019), c. 90-103.
6. Payen, K.. *The Media as an Instrument of War*. In: *Parameters*, Spring, 2005. pp. 81-93. ISSN 0031-1723.
7. Stănculescu, M. *Geostrategie și geopolitică post-Război rece în Balcani*. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2013. 153 p. ISBN 978-973-595-519-9
8. Chifu, Iu. *Caracteristicile războaielor secolului 21*. Disponibil: <https://adevarul.ro/blogurile-adevarul/caracteristicile-razboaielor-secolului-21-1788553.html>. (accesat 26.12.2025).
9. *Верховна Рада визначила офіційну дату початку окупації Криму: 20 лютого 2014 року*. Disponibil: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/27249979.html>. (accesat 20.12.2025).